

L E G I S L A T I V A

PŘI PROVÁDĚNÍ TĚLOVÝCHOVNÝCH AKTIVIT

Právní normy jakožto obecně závazná pravidla lidského chování jsou vydávány s cílem působení na sociální realitu tak, aby se promítly do procesu právní motivace a projevíly se pak následně ve faktickém chování právních subjektů.

Ovlivňovat sociální realitu je možno i pomocí jiných nástrojů, než jen právem. Takovým nástrojem je i **systém výchovy**, jehož součástí je i **výchova tělesná, sport, turistika, pohybová rekreace a jiné tělovýchovné aktivity**. Tělesná výchova je pro utváření pohybového režimu dětí a mládeže nenahraditelná, je základní a nejúčinnější výchovnou formou celé populace. V důsledku zvýšené společenské poptávky budou na učitele, ale i na ostatní tělovýchovné pedagogy (trenéry, cvičitele, instruktory) kladeny vyšší nároky, týkající se jejich odborné kvalifikace, ale i osobních kvalit.

Vzhledem k velmi blízkým souvislostem provádění tělovýchovné praxe a právních norem, které ji v mnohém ovlivňují a určují, je prospěšné seznámit se s nejdůležitějšími ustanoveními, kterými se budeme řídit.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zpracovalo na základě požadavků škol a školských zařízení novou úpravu metodického pokynu k **zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví** dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, zřizovaných MŠMT. Tento pokyn (jeho metodická část) **č.j. 37014/2005-25 ze dne 22. 12. 2005, který je platný od 1. 1. 2006**, mohou kromě škol a školských zařízení **podpůrně užívat i poskytovatelé služeb, souvisejících se vzděláváním a výchovou, tedy TJ, kluby, zájmové organizace, občanská sdružení atp.** (Metodický pokyn je v plném znění uveden ve Věstníku MŠMT ČR ročn.LXII, sešit 2 ,z února 2006.)

Cílem metodického pokynu je zdůraznit klíčová ustanovení obecně platných právních předpisů a stanovit postupy vedoucí k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví mládeže.

Jako další pracovní materiál pro naše potřeby slouží nově upravená příručka s vybranou problematikou nejen pro učitele tělesné výchovy“**Pedagogický pracovník mezi paragrafy**“ autorem V.Jabůrkové a V.Vlčkové (Hanex, Olomouc, 2005).

Je nejvýše důležité, aby se budoucí pedagogičtí pracovníci v naší specializaci vodní turistika a rafting dokonale seznámili s těmito materiály obecně platných právních předpisů a norem, ke kterým přistupují ustanovení a pokyny k ochraně bezpečnosti, vyžadované našimi interními předpisy a zásadami , stanovenými pro vodní turistiku a rafting..

V první části si všimneme vybraných článků Metodického pokynu MŠMT (v plném znění je uveden ve Věstníku MŠMT ČR ročn. LXII, sešit 2 z února 2006). Ochrana a bezpečnost zdraví jsou součástí výchovy ke zdravému životnímu stylu, chápanému jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Jedná se o tematiku, jejíž součástí je -mimo jiné- dopravní výchova, ochrana člověka za mimořádných událostí, problematika úrazů a první pomoci, prevence sociálně patologických jevů, ochrana před sexuálním zneužíváním atp.

Čl. 3 P o v i n n o s t i ž á k ů (frekventantů, svěřenců, klientů)

Žáci jsou povinni dodržovat bezpečnostní předpisy a pokyny k ochraně zdraví a bezpečnosti školy (organizace, sdružení, klubu), **s nimiž byli seznámeni.**

Čl. 5 Z d r a v o t n í p ř e d p o k l a d y

Pro účast na některých činnostech (kupř. sport. a tělových. a kce, kurzy ,plavecký výcvik) je vyžadována **zdravotní způsobilost**, kterou posoudí lékař pro děti a dorost.

Zákonní zástupci nezletilých a zletilí účastníci výcviku jsou POVINNI informovat školu(organizaci, klub,atp.) o změně zdravotní způsobilosti, nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly ovlivnit průběh výcviku. Tyto změny je nutno oznámit OKAMŽITĚ pedagogickému pracovníkovi.

Čl. 7 O s o b n í o c h r a n n é p r a c o v n í (v ý c v i k o v é) p r o s t ř e d k y

Ochr. prostředky je nutno použít po vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek. (Ve vodní turistice přilba, vesta, záchranné pomůcky, zajištěné lodě, chytací oka, odpovídající výstroj.) Další ochr. prostředky jsou použity v konkrétních pracovních činnostech.

Čl. 8 P r v n í p o m o c a o š e t ř e n í

Škola(organizace) a pedagogický pracovník zajistí při praktickém výcviku podmínky pro včasné poskytnutí první pomoci a lék. ošetření při úrazech. Rovněž zajistí, aby se zásadami poskytování první pomoci byli seznámeni žáci a všichni vedoucí výcviku. Potřebně vybavená lékárnička je vždy po ruce, telefonní čísla zdravotnických zařízení jsou vyvěšena na dobře přístupném místě

Podle závažnosti úrazu zajistí škola (organizace) doprovod zraněného k lékaři a zpět nebo domů či na místo výcviku. O události a provedených opatřeních informuje neprodleně **zákonného zástupce . Doprovodem může být pouze zletilá osoba v pracovněprávním vztahu ke škole(organizaci).**

Čl. 9 P o u č e n í ž á k ů (c v i č e n c ů)

Škola (organizace) zajistí poučení o možném ohrožení zdraví a bezpečnosti při všech činnostech, jichž se účastní , seznámí s právními předpisy a se zásadami bezpečného chování, jež může mít bezpečnostně preventivní význam.

Dokladem je **záznam poučení, příp. žáky podepsaný zápis.**

Při akcích v terénu dodržují žáci(účastníci akce) předpisy o požární ochraně, stanovený režim dne ,pokyny, vydané pro noční klid atp.

Čl11 Z v l á š t n í p r a v i d l a p ř i n ě k t e r ý c h č i n n o s t e c h

Jde zvláště o tělovýchovné činnosti (koupání, plavání, tur. akce, lyž. výcvik atp) Důsledně je vyžadováno. ukázněné chování , pojišťovací průkaz nebo jeho kopie. Při těchto činnostech se účastníci řídí pravidly a ustanoveními o bezpečnosti dle soutěžních řádů příslušných sportů či aktivit.

POZOR na prstýnky, náramky, hodinky, náušnice, náhrdelníky, pearcing, kroužky a jiné ozdobné předměty. Před cvičením je odložíme na určené místo. Odpovídá vyučující!

Účastníci cvičení musí mít dle pokynů učitele předepsanou výstroj (cvičební úbor), a to v řádném a plně funkčním stavu.

Č112 Praktická příprava

Za bezpečnost v praktické přípravě odpovídá právnická a fyzická osoba, která přípravu (kupř. opravy lodí, manipulaci s předměty, táborové stavby atd.) vede.

Č113 Tělesná výchova

Po celou dobu výuky odpovídá za bezpečnost pedagog(cvičitel). Ve výjimečných případech, kdy musí přerušit výuku a vzdálit se, pověří po dobu nepřítomnosti jinou zletilou osobu, která je v pracovněprávním vztahu ke škole(organizaci).

Při pohybových činnostech v přírodních podmínkách je třeba volit terén a překážky úměrné věku , klimatickým podmínkám, rozumovému a fyzickému vývoji s přihlédnutím ke kvalitě výstroje a výzbroje !

Č116 Sportovně turistické kurzy

Před zahájením je provedeno poučení o vhodné výstroji, při zahájení její kontrola. Dále účastník předloží potvrzení o zdravotním stavu a pojistnou smlouvu. Vedoucí kurzu odpovídá za činnost instruktorů. Družstva mají nejvíce 15 žáků, pro některé činnosti (kupř. vodní turistika) nižší počty.

Před zahájením kurzu **vodní turistiky a raftingu** musí být zjištěn **stupeň plavecké vyspělosti** žáků. Vedoucí kurzu odpovídá za **zhodnocení stavu sjízdnosti trasy**.

Instruktor odpovídá nejvýše za 5 kanoí či kajaků a pouze za 2 rafty Při obtížnějších podmínkách tyto počty ještě dle situace sníží. Účastníci jsou vybaveni plovací vestou a v obtížnějších úsecích plavby ochrannou přilbou. Pokud se v průběhu jízdy na divoké vodě podmínky zhorší nebo se zvýší riziko, vedoucí kurzu přeruší plavbu nebo ji ukončí !!! (Blíže interní předpisy a ustanovení pro výcvik na proudící vodě ČSK.)

Č119 Bezpečnost při soutěžích a přehlídkách

Vysílající složky(škola,klub) zajišťují bezpečnost **po dobu dopravy. V průběhu soutěže organizátor.**

U sportovních soutěží zajišťuje bezpečnost vysílající složka !!!

Č120 Zahraníční výjezdy

Bezpečnost účastníků je záležitostí **vysílající organizace, školy atp. Podmínky :**

Písemný souhlas rodičů, uzavřené pojištění odpovědnosti za škodu, způsobenou na území cizího státu , průkaz zdravotního pojištění (EURO).

Č121 Úrazy

Úraz, který se stal při provádění výuky a činnostech s ní spojených (exkurze, sportovní a turistické kurzy , podléhá odškodnění (pracovní úraz). Škodu hradí organizátor akce

- 5 -

Č122 Evidence úrazů

Vedoucí organizace, jemuž byl úraz hlášen, zajistí, aby byly objektivně zjištěny a případně odstraněny příčiny úrazu.

Ve druhé části výkladu o právních normách

se seznámíme s výběrem některých důležitých ustanovení a právních předpisů z knihy autorek V. Jabůrkové a V. Vlčkové „**PEDAGOGICKÝ PRACOVNÍK MEZI PARAGRAFY**“.

Kap. IV. Mimoškolní aktivity

Trenéři, cvičitelé, instruktoři atp. mohou působit v rámci různých mimoškolních aktivit ve školských zařízeních nebo střediscích pro volný čas, domech dětí a mládeže atp. V této činnosti na ně klade veřejné právo stejné nároky, jako je tomu u učitelů TV.

Bude-li se jednat o mimoškolní tělovýchovné nebo sportovní aktivity organizované různými **sportovními kluby, organizacemi, sdruženími**, musí se trenéři navíc řídit ještě **vnitřními předpisy sportovních svazů a klubů**, z jejichž porušení jim může vzniknout disciplinární odpovědnost. (Český svaz kanoistiky – sekce vodní turistiky).

Vnitřní předpisy daných svazů a klubů stanoví podmínky a povinnosti pro činnost. Tyto podmínky a povinnosti mohou jít nad rámec obecně závazných právních předpisů, **ale nesmí být s nimi v rozporu**. (Např.: Inter.svazový předpis nemůže cvičiteli uložit povinnost užívat těl. tresty nebo podávat zakázané látky, neboť je to zákonem zakázáno. Naopak mu může být uložena povinnost zpracovat a dodržet správný metodický postup při výuce.)

Povinnosti mohou být ukládány jen na základě zákona a v jeho mezích. Toto se vztahuje pouze na obecně závazné právní předpisy, nikoli na interní předpisy svazů, klubů či oddílů, protože tyto nejsou obecně závazné, cvičitel přijímá povinnosti **dobrovolně**. Pokud je poruší, může být za to sankcionován pouze v mezích těchto předpisů, nelze jej potrestat např. podle trestního zákona, nedošlo-li k jeho porušení.

Kap. V. Odpovědnost za škodu a náhrady škody

Odpovědnost za škodu podle občanského zákoníku

Značný důraz je kladen na **předcházení vzniku škod**, přesto však k nim ve značné míře dochází. Rozeznáváme tři základní funkce odpovědnosti za škodu: Funkci **preventivně výchovnou, reparační a satisfakční**, tedy především zásada **prevence a náhrady škody**

Prevence škod

Generální prevence (všeobecná) má za úkol **především odradit od porušování právních povinností, jež vedou ke vzniku škod**. To znamená, že každý by se měl podle okolností konkrétní situace chovat opatrně a pozorně do té míry, aby nezpůsobil jinému škodu. (Kajakář neodhadne správně rychlost lodě a situaci a narazí špicí své lodě do jiné, stojící lodě u břehu, čímž způsobí zranění jiné osoby a poškození lodě, tedy způsobil škodu na zdraví a na majetku.)

Speciální neboli zvláštní prevencí rozumí obč. zákoník **povinnost zakročit proti přímo hrozící škodě, a to způsobem přiměřeným okolnostem**. Pokud ohrožený zakročí neadekvátně, jde o tzv. **exces neboli vybočení z mezí, nezakročí-li, nese část škody** (Instruktor surfuje pod proudem jezu, shora najíždí loď. Je na instruktorovi, aby rychle uvolnil dráhu. Pokud dojde ke škodě, ponese část škody instruktor.)

Vybraná ustanovení trestního zákona

vztahující se mimo jiné i na pedagogické pracovníky při zanedbání určitých povinností.

§ 205 Ohrožování mravnosti

Kdo uvádí do oběhu, rozšiřuje, činí veřejně přístupným, vyrábí, dováží, provádí nebo vyváží či přechovává **pornografická díla ohrožující mravnost**, (zobrazují dítě, projevují neúctu k člověku a násilí, zobrazují pohlavní styk se zvířetem) bude potrestán.

Kdo pornografická díla zpřístupňuje nebo vystavuje **osobám mladším 18 let**, bude potrestán.

(Odnětí svobody 1 – 2 roky, peněžitý trest nebo propadnutí věci.)

Trest 6 měsíců až 3 roky obdrží ten, kdo výše uvedené trestné činy provádí jako člen organizované skupiny nebo rozšiřuje pomocí médií.

§ 207 Neposkytnutí pomoci

Kdo osobě, která je **v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví**, neposkytne první pomoc, ač tak může učinit **bez nebezpečí pro sebe nebo jiného**, bude potrestán (až 1 rok).

Kdo neposkytne v témže případě první pomoc, **ač je podle povahy svého zaměstnání touto pomocí povinen**, bude potrestán (až 2 roky nebo zákaz činnosti).

§ 217 Ohrožování výchovy mládeže

Kdo umožní – byť i z nedbalosti – osobě mladší 18 let **hru na hracím přístroji, který poskytuje možnost peněžité výhry**, bude potrestán (1 rok nebo peněžitý trest nebo zákaz činnosti. Sazba se zvyšuje, jestliže pachatel provádí tuto činnost delší dobu a plyne mu z ní prospěch.)

§217a Svádění k pohlavnímu styku

Kdo nabídne, slíbí nebo poskytuje osobě mladší 18 let **za pohlavní styk s ní, nebo za její pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování úplatu nebo jinou výhodu**, bude potrestán (2 roky nebo peněž. trest. Sazba se zvyšuje až na 5 let při opětovné nebo po delší dobu se opakující činnosti.) Osoba mladší 18 let **není pro takový čin trestná**

- 6 -

§218 Podávání alkoholických nápojů mládeži

Kdo soustavně nebo ve větší míře **podává osobám mladším 18 let alkoholické nápoje**, bude potrestán (odnětím svobody až na 1 rok).

§218a Podávání anabolických látek mládeži

Kdo opakovaně nebo ve větší míře **podává osobě mladší než 18 let anabolika nebo jiné prostředky s anabolickým účinkem** k jinému než léčebnému účelu, bude potrestán (až na 1 rok).

§223 Ublížení na zdraví z nedbalosti

Kdo jinému ublíží na zdraví z nedbalosti tím, že **poruší důležitou povinnost** vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce **nebo uloženou mu podle zákona**, bude potrestán (odnětím svobody až na 1 rok nebo zákazem činnosti).

§224 Zavinění smrti z nedbalosti

Kdo jinému z nedbalosti způsobí **těžkou újmu na zdraví nebo smrt**, bude potrestán odn. sv. až na 2 roky nebo zákazem činnosti. Sazba se zvyšuje až na 5 let, jestliže pachatel porušil **důležitou povinnost, vyplývající z jeho zaměstnání nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona**.

§242 Pohlavní zneužívání

Kdo vykoná soulož s osobou mladší než 15 let nebo ji jinak pohlavně zneužije, bude potrestán (1-8 r.) Sazba se zvyšuje na 10 až 15 let, jestliže se jedná o osobu podléhající doзору pachatele, osobu zneužitou v závislosti, byla –li následkem činu těžká újma na zdraví, případně smrt

§243 Zneužití v závislosti (u osoby mladší 18 let znamená pohlavní zneužití v závislosti trest až 2 roky)

